

2. **Банківська енциклопедія**/ Під ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Мороза. – К.: ЕЛЬ-ТОН, 1992. – 330 с.
3. **Гитман Л., Джонк М.** Основы инвестирования/ Пер. с англ. – М.: Дело, 1999. – 1008 с.
4. **Докопалкин И.** АдэРология// Бизнес. – 11 апреля 2004 г, № 15. – С. 51-52.
5. **Долан Э. Дж., Линдсей Д.** Рынок: Макроэкономическая модель/ Пер. с англ. В. Лукашевича и др./ Под общ. ред. Б. Лисовика и В. Лукашевича. – СПб., 1992.
6. **Економіка підприємства**/ За ред. О.Ф. Покропивного. – К.: "Хвиля-Прес", Донецьк: МП "Поиск", 1995. – 400 с.
7. **Ендовицкий Д.А.** Комплексный анализ и контроль инвестиционной деятельности: методология и практика: Монография/ Под. ред. проф. Л.Т. Гиляровской. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 400 с.
8. **Закон України "Про екологічну експертизу"** від 09.02.1995 р., № 45/95-ВР.
9. **Закон України "Про інвестиційну діяльність"** від 18.09.1991 р., № 1560-ХІІ зі змінами та доповненнями.
10. **Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств"** від 28.12.1994 р., № 334/94-ВР зі змінами та доповненнями.
11. **Иванов Г.И.** Инвестиции: сущность, виды, механизмы функционирования/ Серия "Учебники, учебные пособия", Ростов н/Д: Феникс, 2002. – 352 с.
12. **Иголина Л.Л.** Инвестиции/ Под ред. д-ра екон. наук, проф. В.А. Слепова. – М.: Юрист, 2002. – 480 с.
13. **Инвестиции**/ Под ред. В.В. Ковалева, В.В. Иванова, В.А. Лялина – М.: ООО "ТК Велби", 2003. – 440 с.
14. **Карлоф Б.** Деловая стратегия/ Пер. с англ. – М.: Экономика, 1991.
15. **Крупка М.І.** Фінанси і підприємництво в Україні на межі тисячоліть: Монографія – Львів: Діалог, 1997. – 272 с.
16. **Крутик А.Б., Никольская Е.Г.** Инвестиции и экономический рост предпринимательства. – Серия "Учебники для вузов. Специальная литература": Монография. – СПб.: Изд-во "Лань", 2000. – 544 с.
17. **Макконелл К.Р., Брю С.Л.** Экономикс: Принципы, проблемы и политика. В 2-х т./ Пер. с англ. 11-го изд, т. II – М.: Республика, 1992.
18. **Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З.** Державне регулювання економіки/ За ред. д-ра екон. наук, проф., акад. АН Вищої школи України І.Р. Михасюка/ Львівський національний університет ім. Івана Франка. – Львів: Українські технології, 1999. – 640 с.
19. **Пересада А.А.** Управління інвестиційним процесом: Монографія – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
20. **Рубан А.** Ноты для банкиров// Инвестгазета. – 20 декабря 2005 г, № 51 (528). – С. 25.
21. **Татаренко Н.О., Поручник А.М.** Теорії інвестицій. – К.: КНЕУ, 2000. – 160 с.
22. **Фоломьев А.Н., Ревазов В.Г.** Инновационное инвестирование. – СПб.: Наука, 2001. – 184 с.
23. **Черваньов Д.М.** Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств. – К.: Знання – Прес, 2003. – 622 с.
24. **Черваньов Д.М., Нейкова Л.І.** Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України: Монографія. – К.: Т-во "Знання", КОО, 1999. – 514 с.
25. **Шарп У., Алесандер Г., Бэйли Дж.** Инвестиции/ Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 1999. – XII. – 1028 с.

УДК 339.727.22(477)+330.322.2

*Асист. Н.М. Заярна;
студ. І.Д. Крента – Львівська КА*

ШЛЯХИ ТА НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Проаналізовано обсяг і джерела надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України, а також розглянуто деякі аспекти законодавства України щодо захисту іноземного інвестора, окреслено основні проблеми, шляхи та напрями активізації інвестиційних процесів.

Assist. N.M. Zaiarn; student I.D. Krenta – Commercial Academy of L'viv

Means and directions of activation the flows of the direct foreign investments to the economics of Ukraine

At was analyzed the volume and sources of entering direct foreign investments to the Ukrainian economics, as well it was considered some aspects of legislation in Ukraine concerning protection of a foreign investor, planes the principal problems, means and directions of activation of investment processes.

Ефективне реформування економіки будь-якої країни, її структурні перетворення, відновлення виробництва, створення дієвої та ефективної ринкової та соціальної інфраструктури, формування конкурентоспроможного середовища є неможливим без відповідних інвестицій. Закріплення позитивних тенденцій розвитку економіки України та підвищення життєвого рівня населення не в останню чергу залежить від збільшення джерел формування інвестиційних ресурсів, зокрема іноземних, та розширення шляхів доступу до них. Незважаючи на те, що розвиток інвестиційних процесів є об'єктом глибокого і всебічного вивчення широкого кола як зарубіжних, так і вітчизняних вчених-економістів: М. Фрідмана, Г. Бірмана, С. Шмідта, Л. Дж. Гітмана, О. Амоші, П. Беленького, І. Бланка, Є. Бойка, В. Геєця, М. Долішнього, О. Кузьміна, А. Пересади та ін., з'ясування динаміки цих процесів постійно потребує послідовного аналізу і є актуальним для окреслення шляхів активізації залучення нових джерел фінансування різних сфер економіки, в тому числі – прямих іноземних інвестицій. Адже саме їх використання стимулює розвиток економічно ефективних і конкурентоспроможних експортерів, що надає можливість Україні потрапити у систему міжнародного розподілу праці і капіталу.

Безумовно активізація інвестиційної діяльності для України носить позитивний характер, що проявляється в ряді аспектів, основними із яких є:

- *політичний* – підвищення політичної довіри до України, встановлення і розширення політичних зв'язків;
- *економічний* – економічне зростання за рахунок розвитку й інтенсифікації процесів у галузях народного господарства;
- *соціальний* – підвищення рівня добробуту й соціальної захищеності громадян країни за рахунок розвитку суспільства;
- *технічний* – поліпшення технічного стану підприємств різних галузей народного господарства, підвищення їх продуктивності й потужності;
- *екологічний* – зниження негативного впливу на навколишнє середовище й здоров'я населення за рахунок використання новітніх технологій і передового устаткування і техніки.

Все це у свою чергу сприятиме наближенню України до групи розвинутих країн, поліпшенню іміджу держави, підвищенню її конкурентоспроможності та розширенню можливості міжнародного співробітництва. Проте в Україні існують об'єктивні й суб'єктивні фактори, які негативно впливають на процес іноземного інвестування, а саме:

- залучення іноземних інвестицій відбувається в умовах економічної кризи. Дехто з інвесторів призупинив діяльність на території України, висловлюючи свою невпевненість у подальшому співробітництві, подаючи запити щодо економічної політики Уряду;

- нестабільне законодавство, відсутність надійних гарантій захисту від його змін для іноземних інвесторів;
- повільні темпи приватизації. Іноземні інвестори, банки та фінансові організації при вкладанні коштів в інвестиційні проекти віддають перевагу приватним підприємствам;
- темпи інфляції залишаються на значно вищому рівні, ніж у країнах Західної Європи і США;
- невисокий рівень розвитку інфраструктури, яка могла б забезпечити швидкий оперативний зв'язок України з іншими країнами, надавати необхідні послуги для оперативного управління діяльністю підприємств з іноземними інвестиціями.

Оцінюючи загальний обсяг фактичних іноземних інвестицій у 2005 р. в економіку України іноземними інвесторами вкладено 7868.1 млн. дол. США прямих інвестицій, нерезидентами вилучено капіталу на суму 375,2 млн. дол. США. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій на 01.01.2006 становив 16 млрд. 375,2 млн. дол. США, що становить 349 дол. США на одного мешканця України. У цілому за 2005 р. приріст іноземного капіталу склав 81 % до обсягів інвестицій на початок року. Чистий приріст іноземного капіталу за 2005 р. склав 7328,2 млн. дол. США [5].

Інвестиції в Україну надійшли із 118 країн світу. Найбільші обсяги внесено нерезидентами із Німеччини – 5505,5 млн. дол. (33,6 % загального обсягу), Кіпру – 1562,0 млн. дол., (9,5 %), Австрії – 1423,6 млн. дол. (8,7 %), США – 1374,1 млн. дол. (8,4 %), Сполученого Королівства – 1155,3 млн. дол. (7,1 %), Російської Федерації – 799,7 млн. дол. (4,9 %), Нідерландів – 721,8 млн. дол. (4,4 %), Віргінських островів – 688,7 млн. дол. (4,2 %), Швейцарії – 445,9 млн. дол. (2,7 %), Польщі – 224,0 млн. дол. (1,4 %) (рис. 1). Підприємствами та організаціями усіх форм власності у 2005 р. освоєно 111174,1 млн. грн. капітальних інвестицій, найбільша частка яких припадає на інвестування основного капіталу (83,7 %) на суму 93096,1 млн. грн. і порівняно з 2004 р. їх обсяг зріс на 1,9 % (а за 2004 р. – на 28,0 %). На поліпшення стану об'єктів (капітальний ремонт, модифікацію, модернізацію) спрямовано 10,4 % капітальних інвестицій. Інвестиції в нематеріальні активи становили 2,8 % до загального обсягу капітальних інвестицій, витрати на формування основного стада – 0,5 %, на інші необігові матеріальні активи – 2,6 % [5].

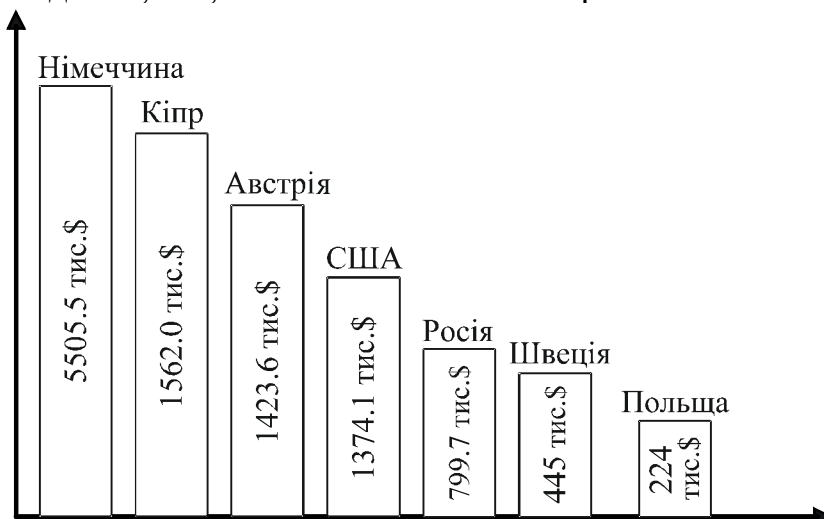

Рис. 1. Вклад іноземного капіталу в економіку України у 2005 р. (у тис. \$) [5]

Інвестиційно привабливими залишаються підприємства з швидко окупними видами економічної діяльності, такими як оптова торгівля та посередництво у торгівлі – 10,8 % до загального обсягу інвестування, металургія та оброблення металу – 7,5 %, а також харчова промисловість та перероблення сільськогосподарських продуктів – 7,1 %. Інтерес інвесторів викликають підприємства, що здійснюють: фінансову діяльність – 6,4 % від загального обсягу інвестування; операції з нерухомістю – 5,7 %; підприємства транспорту та зв'язку – 4,5 %, машинобудування – 4,2 %, хімічної та нафтохімічної промисловості – 3,6 % (рис. 2).

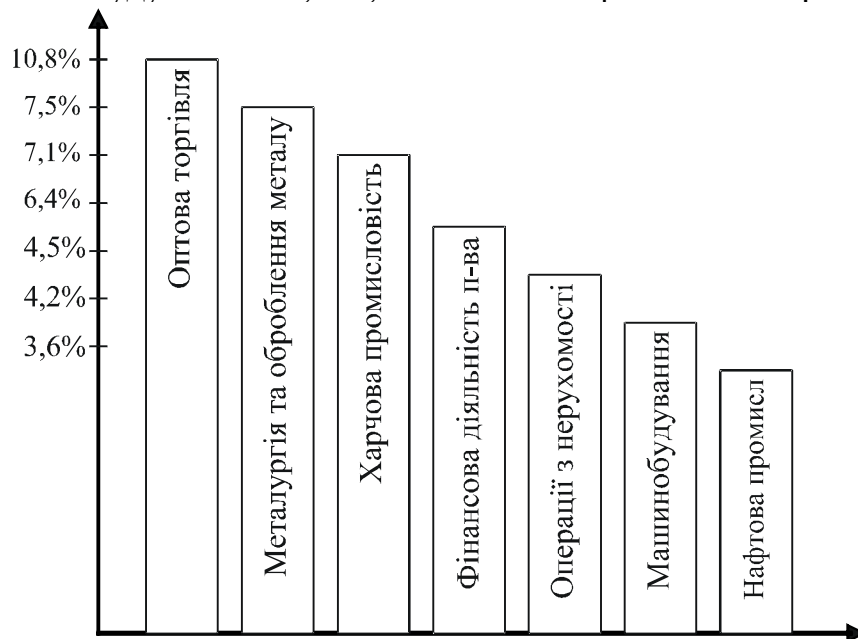

Рис. 2. Інвестиційно привабливі галузі, за видами економічної діяльності (у %, станом на кінець 2005 р.) [5]

Обсяги експорту у 2005 р. зросли порівняно з 2004 роком на 9,7 % і становили 575,8 млн. дол. США, тоді як обсяги імпорту становили 119,0 млн. дол. США, що на 33,5 % більше ніж за 2004 р., а позитивне сальдо склало 456,8 млн. дол. США [5].

У I півріччі 2006 р. в економіку України іноземними інвесторами вкладено 1810,2 млн. дол. США прямих інвестицій, нерезидентами вилучено капіталу на суму 214,7 млн. дол. США. Приріст іноземного капіталу за цей період склав 1698,6 млн. грн., що на 10,2 % більше обсягу інвестицій на початок року та у 3,5 рази більше ніж за аналогічний період минулого року. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку України станом на 01.07.2006 р., становив 18384,0 млн. дол. США, що становить 392 дол. США на одного мешканця України [5].

Безумовно на міжнародному рівні велике значення має інвестиційна привабливість економіки України, що характеризується дешевими ресурсами, можливістю знижувати їх частку споживання та ефективністю використання, можливістю модернізувати, технічно та технологічно оновлювати виробництво, реорганізувати підприємства, підвищувати рівень інноваційності, оновлення основних фондів тощо. Проте необхідно зазначити, що український інвестиційний простір не використовується у повному обсязі іноземними інвесторами (Україна має потенційні можливості для ефективного освоєння інвестицій на суму 2-2,5 млрд. дол. США) [4]. Отже, в Україні сформувався все ж таки малосприятливий інвестиційний клімат, який спричинив брак

стратегічних іноземних інвестицій. Істотним чинником у виникненні в Україні нинішньої ситуації, пов'язаної з відтворювальними процесами, є недосконала фінансова, у тому числі податкова політика.

Чинна податкова система має бути скоригована за такими основними позиціями: регламентація взаємовідносин між державою і платниками податків; стабільність податкової системи протягом фінансового року, її простота і доступність; відповідальність за ігнорування податкового законодавства; скорочення кількості податків і істотне спрощення процедури їх збирання; загальне зниження податкового тягаря і захист вітчизняних виробників; посилення стимулювання капіталовкладень, інвестиційної та інноваційної діяльності; реформування амортизаційної політики; підвищення ролі майнового і земельного оподаткування, ресурсних платежів; реформування системи розподілу доходів; скорочення пільг. Інвестори усвідомлюють, що прибутковість капіталу після оподаткування визначають не тільки законодавчо встановлена ставка податку на прибуток підприємства, а й спосіб обчислення цього прибутку, зокрема – нарахування амортизації, облік запасів, віднесення процента за кредит і збитків до складу виробничих затрат.

Активізація процесів інвестування повинна передбачити розробку і реалізацію комплексу заходів і на макроекономічному рівні, і на рівні окремих суб'єктів господарювання. Важлива роль в безпосередньому залученні інвестицій у підприємницьку діяльність належить самим регіонам. Їх інвестиційна привабливість визначається дією системи чинників як об'єктивного так і суб'єктивного характеру. До об'єктивних можна віднести соціально-економічні особливості інвестиційної привабливості регіонів, основні напрямки структурної трансформації їх економіки. Інвестори надають перевагу промислово розвинутим, з вигідним економічним положенням, регіонам. Суб'єктивні чинники безпосередньо пов'язані з характером дій місцевої влади, спрямованих на створення сприятливого інвестиційного клімату для залучення іноземних інвестицій в економіку регіону. Крім того, на регіональному рівні місцева влада повинна визначити сфери та галузі інвестування, сприяти зменшенню зовнішніх ризиків та бюрократичних перепон для розвитку спільного підприємства. Дуже важливим є забезпечення іноземних інвесторів достовірною інформацією про підприємницькі можливості в регіонах. Оскільки іноземні інвестиції є одним із джерелом фінансування розвитку економіки регіону, тому державне управління іноземним інвестуванням на рівні місцевих держадміністрацій набуває важливого значення. Воно є одним із видів державного управління і являє собою урегульовану нормами права виконавчу та розпорядчу діяльність відповідних органів виконавчої влади щодо ефективного залучення та раціонального використання іноземних інвестицій. Очевидно, що зовнішньоекономічна політика та політика міжнародного співробітництва мають забезпечити позитивний імідж регіону, сприяти встановленню тісних дружніх і взаємовигідних зв'язків з іншими країнами і, загалом забезпечити чільне місце регіону у світовій господарській системі, а отже, і належний рівень залучення іноземних інвестицій. До того ж, обсяг іноземних інвестицій є одним із показників ступеня інтеграції країни у світове господарство, важливим елементом подальшого розвитку зовнішньоекономічних зв'язків.

Визначені надії на позитивні зрушення в рішенні проблеми залучення іноземних інвестицій з'явилися після Указу Президента України "Про додаткові заходи надходжень в економіку України" і розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.02.2001 р. "Про заходи для поліпшення інвестиційної привабливості" підготовленого до виконання Указу. Створити умови для підтримання інвестиційної привабливості України можна не тільки за допомогою вдосконалення законодавчої бази, а й за допомогою тісної співпраці з міжнародними фінансовими організаціями для представлення свого інвестиційного клімату та можливостей іноземним інвесторам. При вирішенні подібних проблем пріоритетними повинні бути інтереси інвестора з урахуванням стратегічних, економічних інтересів держави.

Таким чином, залучення прямих іноземних інвестицій є однією з ключових проблем у ході реформування української економіки. Саме вони забезпечують доступ до нових технологій і методів управління, прискорюють науково-технічний розвиток, призводять до створення нових інвестиційних інститутів, забезпечують створення нових робочих місць, а також сприяють підтримці активізації внутрішнього інвестування. Іншими словами залучення прямих іноземних інвестицій є необхідною умовою прискорення темпів економічного розвитку України, стимулює промислове виробництво, забезпечує умови стійкого й швидкого економічного росту й збільшення рівня суспільного добробуту у країні.

Література

1. Закон України. Про інвестиційну діяльність// Голос України. 1991. 18 березня.
2. Волинець В.В. Іноземні інвестування в умовах інтеграції у світову економіку// Актуальні проблеми економіки. 2006 р., № 8.
3. Станчук С.П. Проблеми залучення іноземних інвестицій в регіони України// Формування ринкових відносин в Україні 2004 р., № 9.
4. Статистичний щорічник за 2005 р./ За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Вид-во "Консультант".
5. www.goog.com.ua.

УДК 338.246.2

Б.І. Кабаці – Львівська КА

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ НА ДИНАМІКУ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Розглянуто структуру, об'єкти, методи, форми та принципи механізму державного регуляторного впливу на динаміку економічного зростання.

Ключові слова: державне регулювання економіки, монетарна політика, економічне зростання, монетарні інструменти.

B.I. Kabaci – L'viv commercial academy

The mechanism of the state regulating influence onto the dynamic of economical growing

In the article application of structure, objects, methods, forms and principles of mechanism state regulating influence onto the dynamic of economical growing.

Keywords: state influence on an economy, money policy, economy growing, money instruments.